

PROTOKÓŁ **kontroli kompleksowej przeprowadzonej** **w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie**

Jednostka kontrolowana:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie,
ul. Jagiellońska 2
74 – 500 Chojna
e-mail: opschojna@wp.p

Kontrolujący:

1. Anna Karska – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 2. Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 40/2023 z dnia 3 marca 2023 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 ze zm.).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie oraz Burmistrz Chojny zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 10 marca 2023 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach od 13 do 16 marca 2023 r.

Zakres kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W okresie podlegającym kontroli funkcję Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie pełniła Pani Agnieszka Horwat-Makowska.

Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez Kierownika Ośrodka oraz skontrolowaną dokumentację. Kontrola została przeprowadzona oparciu o *Program kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie. (akta kontroli str. 1-20)*

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „GOPS” – Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie;
2. „Gmina” – Gmina Chojna,
3. „ustawa o pomocy społecznej” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.) – obowiązująca na dzień kontroli;
4. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. 2024 r., poz. 572);
5. „Program dożywiania” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego

programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007 ze zm.);

6. „Rozporządzenie” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz.U. z 2021 r., poz. 893 ze zm.);
7. Rejestr - rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach;
8. „Rozporządzenie w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych” – rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005 r., Nr 189, poz.1598 ze zm.).

1. Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie

Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie powstał na mocy Uchwały nr XII/77/90 Rady Narodowej Miasta i Gminy w Chojnie z dnia 27 marca 1990 r. w sprawie utworzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie.

W kontrolowanym okresie organizację i działania Ośrodka określały:

1. Statut Ośrodka Pomocy Społecznej, nadany Uchwałą nr XLI/360/2014 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 15 maja 2014 r. w *sprawie nadania statutu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Chojnie*. Zgodnie z dokumentem Ośrodek w Chojnie jest samodzielną jednostką organizacyjną, nieposiadającą osobowości prawnej, działającą w formie jednostki budżetowej na obszarze Gminy Chojna. Nadzór nad merytoryczną działalnością Ośrodka sprawuje Burmistrz Chojny. Cel działania Ośrodka określony w Statucie jest zgodny z zapisami ustawy o pomocy społecznej. Statut zmieniony był Uchwałą Nr XX/135/2016 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 7 kwietnia 2016 r. aktualizującym zadania Ośrodka w zakresie przyznawania Karty Dużej Rodziny, podejmowaniu działań wobec dłużników alimentacyjnych, potwierdzających prawa do świadczeń z opieki zdrowotnej, jak również prowadzeniu postępowań o wypłatę świadczeń rodzinnych.
2. Regulamin Organizacyjny Ośrodka, został wprowadzony Zarządzeniem nr 1/IX/2022 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie z dnia 1.09 2022 r. w *sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie*.

Schemat struktury organizacyjnej Ośrodka na dzień przeprowadzenia kontroli przedstawiał się następująco:

- kierownik ośrodka,
- dział finansowo – księgowy,
- dział kadrowo – organizacyjny,
- dział pracy socjalnej,
- dział usług opiekuńczych,
- dział realizacji świadczeń,
- dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
- stanowisko ds. dodatków mieszkaniowych i energetycznych,
- asystent rodziny,
- klub seniora,
- placówka wsparcia dziennego.

Ustalono, że kierownik Ośrodka przyjmował interesantów w sprawie skarg i wniosków codziennie w godzinach pracy Ośrodka. W okresie podlegającym kontroli nie wpłynęła skarga na działalność OPS.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie poza realizacją zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej realizował również świadczenia rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka, jednorazowe świadczenie „Za życiem”, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, dodatki ośłonowe, dodatki węglowe, dodatki elektryczne, dodatek dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła, stypendia i zasiłki szkolne oraz realizował programy rządowe: Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej, Opieka wytchnieniowa, Opieka 75+. Ponadto realizowano Kartę Dużej Rodziny, Zachodniopomorską Kartę Seniora, Zachodniopomorską Kartę Rodziny, a także wspierano mieszkańców w Klubie Seniora i prowadzonej wypożyczalni sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego.

Kierownik Ośrodka na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy została upoważniona do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy – zarządzenie nr 600/V/2008 Burmistrza Chojny z dnia 15 października 2008 r. Do wydawania decyzji administracyjnych na podstawie art. 110 ust. 8 ustawy został upoważniony pracownik - zarządzenie nr 14/VII/2015 Burmistrza Chojny z dnia 14 stycznia 2015 r.

(akta kontroli str. 20-30)

W czasie kontroli siedziba Ośrodka mieściła się przy ul. Jagiellońskiej 2 w Chojnie. Budynek, w którym mieści się OPS wpisany jest do rejestru zabytków i nie był pozbawiony barier architektonicznych. Osoby mające trudności w poruszaniu się obsługiwane były przez pracowników w miejscu zamieszkania (po wcześniejszych ustaleniach telefonicznych) lub w siedzibie Ośrodka – pracownik schodził do klienta i przyjmował go w pokoju na parterze budynku.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni po terenie Gminy, w celach służbowych poruszali się samochodem służbowym. Dokumentacja dotycząca klientów przechowywana była w szafach zamykanych na klucz. Świadczenia z pomocy społecznej były wypłacane za pośrednictwem poczty, przelewem na konto klienta oraz w kasie Banku Spółdzielczego w Chojnie, na mocy zawartej umowy. Wpływająca do Ośrodka korespondencja była rejestrowana w dzienniku korespondencji. Ośrodek wyposażony był w sprzęt biurowy oraz komputerowy. Pracownicy socjalni pracowali m.in. z zastosowaniem systemu informatycznego POMOST.

Ośrodek posiadał aktualne przepisy kancelaryjne wprowadzone Zarządzeniem nr 1/I/2012 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie z dnia 9 stycznia 2012 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu składnicy akt. Archiwum Państwowe w Szczecinie zatwierdziło instrukcję kancelaryjną, instrukcję archiwalną oraz rzeczowy wykaz akt pismem z dnia 08 lutego 2012 r.

(akta kontroli str. 22-24)

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

2. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie zatrudnionych było 34 pracowników, w tym 8 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kierownik Ośrodka spełniał wymogi kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, które zostały sprawdzone podczas ostatniej kontroli kompleksowej z zakresu realizacji zadań gminy z zakresu pomocy społecznej, przeprowadzonej w dniach 28-30 listopada 2017 r. przez inspektorów Wydziału Spraw Społecznych ZUW w Szczecinie.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku w Chojnie pracownicy socjalni spełniali wymagane przepisami kwalifikacje. Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych, w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek w Chojnie ustalał liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Na dzień rozpoczęcia kontroli liczba mieszkańców gminy wynosiła 12 891 osób.

W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie zatrudnionych było 8 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy, w związku z czym zatrudnienie pracowników socjalnych Ośrodka było zgodne z art. 110 ust. 11 i ust. 12 ustawy.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Kierownik poinformowała, że ww. dodatek nie był wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

W myśl art. 119 ust. 2 pkt 6 pracownik socjalny przy wykonywaniu zadań jest obowiązany podnosić swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach i samokształcenie. Kontrola wykazała, że pracownicy socjalni wzięli udział w następujących szkoleniach:

- „Praktyczne wytyczne w zakresie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego – motywowanie do leczenia”,
- „Przemoc wobec seniorów”,
- „Warsztaty psychologiczno-prawne dla kadr pomocy społecznej”,
- „Supervizja dla osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie”,
- szkolenie w ramach projektu STRATEGOR.

W okresie podlegającym kontroli wszyscy pracownicy socjalni wzięli udział w szkoleniu podnoszącym poziom bezpieczeństwa osobistego, o którym mowa w art. 121 ust. 2c ustawy oraz w szkoleniu dotyczącym supervizji pracy socjalnej. Ponadto, ustalono, że pracownicy socjalni posiadali pisemne upoważnienia do przetwarzania danych osobowych oraz pisemnie zostali zobowiązani do zachowania w tajemnicy przetwarzane dane.

W trakcie kontroli ustalono, że pracownicy socjalni posiadali legitymacje służbowe, które były zgodne z obowiązującym w dniu kontroli wzorem legitymacji określonym w rozporządzeniu.

(akta kontroli str. 31-43)

3. Ogólne założenia polityki społecznej gminy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. W okresie podlegającym kontroli w Gminie obowiązywała Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Chojna na lata 2016 – 2022 przyjęta Uchwałą Nr XXXII/249/2017 z dnia 23 marca 2017 r. Misją, czyli głównym celem strategicznym realizowanej Strategii była „Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania rodziny i równych szans rozwoju wszystkim mieszkańcom”.

Realizowano zadania w ramach następujących celów strategicznych:

I Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin,

II Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych ekonomicznie,

III Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych,

IV Podnoszenie jakości usług świadczonych na rzecz zapobiegania występowaniu dysfunkcji oraz ograniczania ich społecznych skutków.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono, że Strategia nie zawierała ram finansowych, o których mowa w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2022 r. została opracowana „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r.” w ustawowym terminie tj. dnia 27 kwietnia 2022 r. Dokument zawierał wnioski końcowe wraz z rekomendacjami. W terminie ustawowym Ocena Zasobów Pomocy Społecznej została przekazana do Urzędu Marszałkowskiego, za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa Radzie Gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie zostało opracowane sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie za 2021 r., które przekazane było Radzie Miejskiej w Chojnie 21 marca 2022 r. Sprawozdanie z działalności Ośrodka nie zawierało potrzeb z zakresu pomocy społecznej.

Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej były przekazywane w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Gmina Chojna nie prowadziła schroniska dla osób bezdomnych, ogrzewalni ani noclegowni. W celu zabezpieczenia potrzeb mieszkańców w zakresie tymczasowego schronienia w kontrolowanym okresie Gmina zawarła porozumienie współpracy ze Stowarzyszeniem Ludzi Bezdomnych i Samotnych Matek z Dziećmi w Stargardzie. Porozumienie zawarto na okres od 10 stycznia do 31 grudnia 2022 r. Kolejne porozumienie z tym podmiotem zawarto 10 stycznia 2023 r. na czas nieokreślony. Gmina miała ponadto podpisaną umowę ze schroniskiem dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi prowadzonym przez Stowarzyszenie JESIEN w Nowym Jasińcu i ponosiła koszt pobytu jednej osoby w ww. schronisku. W kontrolowanym okresie Gmina nie zapewniała miejsc schronienia we wszystkich formach określonych w ustawie o pomocy społecznej, tj. w formie tymczasowego schronienia w noclegowni i ogrzewalni.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Zgodnie z art. 48a ust. 11c Gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. W toku kontroli ustalono, że Gmina Chojna zgłosiła miejsca do rejestru w ustawowym terminie.

W okresie podlegającym kontroli w Gminie nie zostały ustalone szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi w drodze uchwały Rady Miejskiej w Chojnie. Na dzień sporządzenia protokołu kontroli kwestie te regulowała Uchwała Nr LXIV/510/2024 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 22 lutego 2024 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. (akta kontroli str.44-51)

Ustalono, że Gmina Chojna zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez poradnictwo psychologiczne, kierowanie osób tego wymagających do domu pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych, dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, były również realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze.

W ramach zabezpieczenia mieszkańców w zakresie poradnictwa specjalistycznego w Gminie Chojna działał Punkt Interwencji Kryzysowej, który w ramach projektu „Skuteczni wobec przemocy” w okresie od września do grudnia 2022 r. świadczył usługi w zakresie pomocy psychologicznej, prawnej i mediacji rodzinnych. Z usług Punktu, mieszczącego się w budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie, w podanym okresie skorzystały z pomocy 24 osoby. W Gminie realizowany był ponadto projekt „Silni w rodzinie”, skierowany do rodzin z dziećmi mających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w ramach którego świadczył porady pedagog, psycholog i logopeda. Porady udzielane były 1 raz w tygodniu i zaplanowane na okres od stycznia do października 2023 r. w budynku OPS w Chojnie.

Gmina brała udział w projekcie „Gmina Chojna wspiera rozwój usług społecznych”, w ramach którego zapewniane było wsparcie psychologa dla uczestników projektu, w formie m.in. porad w domu klienta oraz telefonicznie. Realizacja projektu zaplanowana była na okres od marca 2022 r. do października 2023 r.

Z nieodpłatnej pomocy prawnej mieszkańcy Gminy mogli korzystać w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej, w siedzibie Urzędu Miejskiego. Ponadto mieszkańcy Gminy mogli korzystać z porad specjalistów w Punkcie Informacyjnym dla osób niepełnosprawnych w Chojnie przy ul. Dworcowej, w filii Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie. Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie kierowali także osoby chcące skorzystać ze specjalistycznej pomocy psychologa oraz mediatora do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryfinie.

Na terenie Gminy działała również Grupa Wsparcia AA Świt, a mieszkańcy mogli korzystać z porad lekarza psychiatry oraz terapeuty uzależnień w ramach działalności gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Informacja o dostępnych formach poradnictwa dostępna była na stronie internetowej: opschojna.naszops.pl

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych (w okresie podlegającym kontroli mieszkaniach chronionych). Zespół kontrolujący ustalił, że Gmina Chojna nie realizowała ww. zadania. Kierownik OPS poinformowała, cyt.: „W Gminie co roku omawiane są na spotykaniu organizowanym przez Burmistrza Gminy potrzeby i możliwości w zakresie mieszkań chronionych. Aktualnie nie ma pilnych potrzeb w tym zakresie. Rozważane jest utworzenie mieszkań w przyszłości, po uzyskaniu budynku, który mógłby zostać zaadaptowany na mieszkania chronione”.

Ustalono również, że w Gminie na dzień kontroli nie zostały ustalone zasady dotyczące sprawienia pogrzebu w drodze stosownej uchwały Rady Miejskiej. Kwestia ta została uregulowana po przeprowadzonej kontroli - Uchwałą Nr VI/44/2024 Rady

Miejskiej w Chojnie z dnia 16 października 2024 r. w sprawie określenia zasad sprawienia pogrzebu oraz zwrotu kosztów pogrzebów realizowanych przez Gminę Chojna. W kontrolowanym okresie Gmina organizowała 1 pochówek - w dokumentacji znajduje się akt zgonu, zlecenie dla firmy pogrzebowej, faktura za usługę wystawiona na firmę pogrzebową.

Pracownicy socjalni prowadzili współpracę z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach poprzez przekazywanie informacji w tym zakresie bezpośrednio klientom. Ośrodek koordynował także realizację prac społecznie użytecznych.

(akta kontroli str.44-47)

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,
4. posiłków
5. świadczenia pieniężne, zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności realizowanego z Programu posiłek w szkole i w domu 2019 - 2023
6. usług opiekuńczych,
7. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
8. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
9. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
10. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
11. sprawienia pogrzebu,
12. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2022 r. oraz sprawozdania z dożywiania za 2022 r. wynika, że OPS w Chojnie zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 81,
- zasiłki okresowe – 175,
- posiłek – 80,
- świadczenie pieniężne – 254,
- zasiłki celowe i w naturze ogółem – 240, w tym specjalne zasiłki celowe – 36,
- usługi opiekuńcze – 44,
- zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 4,
- kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 19,
- kontrakty socjalne – 6,
- pomoc udzielana w postaci wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 24 rodziny.

Wyboru dokumentacji kontrolnej dokonano na podstawie losowania świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz

z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu marcu i wrześniu 2022 r. W przypadku braku wymaganej ilości spraw losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.R.5013.4100.4.2022 z dnia 13 grudnia 2022 r.
2. OPS.R.1984.4100.1.2022 z dnia 15 marca 2022 r.
3. OPS.R.211.4100.1.2022 z dnia 5 sierpnia 2022 r.
4. OPS.R.1273.4100.1.2022 z dnia 21 marca 2022 r.
5. OPS.R.151.4100.1.2022 z dnia 7 października 2022 r.
6. OPS.R.1814.4100.1.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.
7. OPS.R.1575.4100.1.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 52-55)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób i rodzin. Dochód był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Decyzje zostały zrealizowane po zrzeczeniu się przez stronę prawa do wniesienia odwołania.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono losowo wybraną dokumentację osób otrzymujących zasiłki okresowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.R.1884.4101.1.2022 z dnia 5 stycznia 2022 r.
2. OPS.R.1691.4101.2.2022 z dnia 4 maja 2022 r.
3. OPS.R.1875.4101.2.2022 z dnia 4 lipca 2022 r.
4. OPS.R.1397.4101.2.2022 z dnia 8 czerwca 2022 r.
5. OPS.R.161.4101.3.2022 z dnia 10 października 2022 r.
6. OPS.R.2094.4101.2.2022 z dnia 29 września 2022 r.
7. OPS.R.1663.4101.2.2022 z dnia 2 czerwca 2022 r.

(akta kontroli str. 56-58)

Poddana kontroli dokumentacja w sprawach nr 1, 2, 3, 4, 6 i 7 nie zawierała dat wpływu wniosków do Ośrodka – pouczono kierownika Ośrodka o konieczności datowania wpływu wniosków do Ośrodka.

W kontrolowanych sprawach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, osoby ubiegające się o pomoc społeczną zwracały się o pomoc np. na zakup żywności (we wszystkich kontrolowanych przypadkach) czy opatu (przypadek nr 6). W każdym z badanych przypadków został przyznany zasiłek okresowy. Nie odniesiono się do prośby dotyczącej środków na żywność i opat. Pracownik socjalny ustalił w trakcie wywiadów, że klienci oczekują pomocy finansowej na żywność. Postępowania administracyjne w każdym przypadku zakończyły się wydaniem decyzji administracyjnej w sprawie zasiłku okresowego. Z analizy kwestionariuszy wywiadów środowiskowych wynika, że w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego osoby ubiegające się o pomoc społeczną nie zostały poinformowane o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy, przez co nie został zrealizowany przez pracownika socjalnego obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 58-113)

Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. W kontrolowanej dokumentacji dochód był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Zrealizowane decyzje były prawomocne. W aktach spraw znajdowały się oświadczenia o rzeczeniu się prawa do odwołania.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób, którym przyznano zasiłki celowe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.R.377.4102.2.2022 z dnia 2 czerwca 2022 r.
 2. OPS.R.360.4102.5.2022 z dnia 6 października 2022 r.
 3. OPS.R.1385.4102.2.2022 z dnia 20 września 2022 r.
 4. OPS.R.867.4102.1.2023 z dnia 5 stycznia 2023 r.
 5. OPS.R.1861.4102.11.2022 z dnia 5 grudnia 2022 r.
 6. OPS.R.2091.4102.2.2022 z dnia 19 maja 2022 r.
 7. OPS.R.171.4102.1.2022 z dnia 2 marca 2022 r.- specjalny zasiłek celowy,
 8. OPS.R.217.4102.2.2022 z dnia 9 grudnia 2022 r. - specjalny zasiłek celowy,
 9. OPS.R.1526.4102.1.2022 z dnia 13 września 2022 r. - specjalny zasiłek celowy.
- (akta kontroli str. 114-117)

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego przyznawana była na zaspokojenie niezbędnych potrzeb - zakup żywności, dofinansowanie do zakupu leków. Poddana kontroli dokumentacja w sprawach nr 7, 8 i 9 nie zawierała dat wpływu wniosków do Ośrodka.

W sprawie zakończonej decyzją wskazaną w pkt. 9 stronie przyznano specjalny zasiłek celowy, jednak wydatki, które były powodem do przyznania specjalnego zasiłku nie zostały udokumentowane. Pouczono kierownika Ośrodka o konieczności poświadczania dat wpływu wniosków do Ośrodka oraz dokumentowania wydatków, które były powodem przyznania świadczenia.

(akta kontroli str. 118-136)

Przyznanie zasiłków celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób i rodzin. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek celowy oraz specjalny zasiłek celowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Skontrolowano akta przyznające świadczenia:

1. OPS.R.2309.4105.1.2022 z dnia 30 grudnia 2022 r.
2. OPS.R.2308.4105.1.2022 z dnia 29 grudnia 2022 r.

(akta kontroli str. 137)

Przyznanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi na właściwych kwestionariuszach wywiadu, zgodnych z rozporządzeniem w sprawie wywiadu środowiskowego. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia

wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek celowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić. Pomoc w formie usług opiekuńczych świadczyły osoby zatrudnione przez OPS w Chojnie, specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyła na zlecenie firma zewnętrzna.

W toku kontroli ustalono, że w okresie podlegającym kontroli usługi opiekuńcze świadczyło 8 opiekunów w 2022 r. i 9 opiekunów w 2023 r. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczyło 4 opiekunów w 2022 r. i 2 opiekunów w 2023 r. Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w 2022 r. skorzystały 44 osoby, w 2023 r. do dnia zakończenia kontroli 35 osób. Ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystała 1 osoba w 2022 r. i 1 osoba w 2023 r. (do dnia zakończenia kontroli).

Ośrodek sprawował nadzór nad jakością i zakresem świadczonych usług opiekuńczych poprzez kontrolę kart pracy opiekunów, odwiedziny koordynatora w miejscu zamieszkania osoby korzystającej z usług opiekuńczych, codzienne odprawy prowadzone przez koordynatora opiekunów.

Sposób realizacji usług w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie, w kontrolowanym okresie regulowała Uchwała Nr XX/136/2016 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 7 kwietnia 2016 r. w sprawie *szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.*

Uchwała była zmieniana:

- uchwałą Nr XXII/152/2016 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 25 maja 2016 r.,
- uchwałą Nr XXIX/219/2021 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 17 lutego 2021 r.

W 2023 r. sposób realizacji usług regulowała uchwała Nr LIII/424/2023 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie *szczegółowych zasad przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania.*

(akta kontroli str. 138-146)

Sprawdzono dokumentację osób korzystających z usług opiekuńczych, przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.UO.01296.4114.17.2022 z dnia 30 czerwca 2022 r.
 2. OPS.UO.01783.4114.18.2022 z dnia 13 października 2022 r.
 3. OPS.UO.02237.4114.17.2022 z dnia 5 lipca 2022 r.
 4. OPS.UO.000114.4114.41.2022 z dnia 25 listopada 2022 r.
 5. OPS.UO.4114.25.2020 z dnia 11 grudnia 2020 r.
- (akta kontroli str. 149-150)

We wszystkich skontrolowanych decyzjach nie wskazano miejsca świadczenia usług opiekuńczych zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było rozeznaniem sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, a pomoc została przyznana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje wskazywały wysokość opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w uchwale regulującej sposób przyznawania usług w kontrolowanym okresie, określały również kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług oraz kwotę pełnej ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych, określonej w uchwale Rady Miejskiej w Chojnie. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 154)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek realizował specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi dla 7 osób. Sprawdzono dokumentację osób korzystających z ww. usług, przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.US.01704.4114.2.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.
 2. OPS.US.00487.4114.6.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.
 3. OPS.US.01421.4114.3.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.
 4. OPS.US.00923.4114.2023 z dnia 2 stycznia 2023 r.
 5. OPS.US.00741.4114.1.2022 z dnia 3 stycznia 2022 r.
- (akta kontroli str. 150-151)

Koszt usług został ustalony zarządzeniami kierownika Ośrodka:

- Nr 4/XII/2021 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie z dnia 31 grudnia 2021 r. w sprawie ustalenia ceny jednej godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie – koszt usługi – 43,63 zł za godzinę,
- Nr 1/I/2023 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie z dnia 10 stycznia 2023 r. w sprawie ustalenia ceny jednej godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie – koszt usługi – 52,74 zł za godzinę.

Osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze posiadały kwalifikacje zgodne z wymogami rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

(akta kontroli str. 147-153)

W aktach sprawy były karty pracy potwierdzające wykonanie usług opiekuńczych oraz zaświadczenia lekarskie potwierdzające zasadność przyznania tego rodzaju usług opiekuńczych. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje administracyjne określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. Decyzje nie zawierały konkretnego zakresu świadczonych usług opiekuńczych - zapisy w decyzjach określały, że przyznano, cyt.: „nie więcej niż 20 godzin miesięcznie”. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony. W decyzji nie wskazano zgodnie z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej miejsca świadczenia usług opiekuńczych. Pouczono kierownika Ośrodka o konieczności wskazywania w decyzjach administracyjnych przyznających usługi: zakresu świadczonych usług opiekuńczych oraz wskazywanie miejsca świadczenia tych usług.
(akta kontroli str. 154-173)

Prawidłowo prowadzone były karty pracy opiekunek domowych.

Nie wniesiono innych uwag do badanego obszaru.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.R.440.4115.1.2022 z dnia 13 czerwca 2022 r.
2. OPS.R.2204.4115.1.2022 z dnia 5 maja 2022 r.
3. OPS.R.421.4115.1.2022 z dnia 11 sierpnia 2022 r.
4. OPS.R.1653.4115.1.2022 z dnia 4 marca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
5. OPS.R.1451.4115.1.2022 z dnia 26 kwietnia 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność).

(akta kontroli str. 174-178)

W sprawach zakończonych decyzjami administracyjnymi wskazanymi w pkt 1, 2 i 5 w prowadzonej dokumentacji przy zmianie decyzji ustalającej odpłatność za dom pomocy społecznej brakowało przeprowadzonych rodzinnych wywiadów środowiskowych ustalających dochód klienta. Ponadto w ww. przypadkach nie został spełniony obowiązek informacyjny organu względem strony postępowania - z uwagi na zmianę kosztu pobytu w DPS zostało wszczęte postępowanie administracyjne z urzędu, ale strona postępowania nie została o tym zawiadomiona, co stanowi naruszenie art. 61 § 4 k.p.a. Zgodnie z tym artykułem, cyt.: *O wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie.* Pouczono kierownika OPS o konieczności wypełniania obowiązku informacyjnego i zawiadamiania strony w przypadku wszczęcia postępowania administracyjnego jej dotyczącego.

(akta kontroli str. 179-234)

Innych uwag nie wniesiono.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Dochód klientów był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń.

W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niefinansowe)

Na podstawie kontrolowanej dokumentacji dotyczącej pracy socjalnej ustalono, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie świadczyli pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Praca socjalna była dokumentowana w rodzinnych wywiadach środowiskowych, notatkach służbowych dołączanych do indywidualnych teczek rodziny. Praca socjalna dokumentowana była jednocześnie w systemie Pomost i w zeszytach, w których wpisywane były:

- osoby, z którymi przeprowadzano wywiady środowiskowe,
- praca socjalna, m.in. telefoniczne rozmowy z klientami, odwiedziny klientów w ich miejscu zamieszkania, działania na rzecz klientów podejmowane z przedstawicielami różnych instytucji,
- dni wolne od pracy.

Zeszyty te odzwierciedlały i ewidencjonowały pracę pracowników socjalnych. Z kolei otrzymane wydruki pracy socjalnej z systemu Pomost były w większości lakoniczne. Zespół kontrolny rekomenduje ewidencjonowanie pracy socjalnej, prowadzonej dla każdej rodziny oddzielnie – taka forma jest czytelna i ułatwia szybką analizę i ocenę podejmowanych działań na rzecz konkretnej rodziny.

Z analizy przedłożonych dokumentów wynika, że pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej przeprowadzali rozmowy motywujące, informowali o różnych formach pomocy, również z zakresu innych instytucji, monitorowali środowiska. Działania były podejmowane na rzecz rodzin z dziećmi, osób samotnych. Podejmowane działania były interdyscyplinarne.

W jednym skontrolowanym przypadku pracownik socjalny, obawiając się o własne bezpieczeństwo, odwiedził środowisko w obecności kierowcy. Nie skorzystał z asysty Policji, o której mowa w art. 107 ust. 3a i 3b ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z tym przepisem kierownik ośrodka pomocy społecznej na wniosek pracownika socjalnego ośrodka pomocy społecznej albo z własnej inicjatywy, może wystąpić z wnioskiem do właściwego miejscowo komendanta Policji o asystę w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego lub świadczenia pracy socjalnej w środowisku. Właściwy miejscowo komendant Policji jest obowiązany do zapewnienia pracownikowi socjalnemu asysty Policji przy przeprowadzaniu rodzinnego wywiadu środowiskowego lub świadczeniu pracy socjalnej w środowisku.

Pouczono kierownika Ośrodka w Chojnie o konieczności większego nadzoru nad zapewnianiem bezpieczeństwa pracownikom socjalnym w trakcie pracy z trudnym klientem.

Prowadzone były inne działania w zakresie organizacji pracy socjalnej na rzecz klienta i środowiska lokalnego np. poprzez realizację projektu „Gmina Chojna wspiera rozwój usług społecznych” na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów czy projektu „Silni w rodzinie” skierowanego do rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Pracownicy socjalni, w ramach pracy socjalnej, osoby korzystające z pomocy społecznej/osoby zgłaszające się do Ośrodka kierowali na konsultacje z psychologiem i prawnikiem, motywowali do zaciśnięcia więzi rodzinnych, do budowania pozytywnych relacji sąsiedzkich, prowadzili mediacje w rozwiązywaniu konfliktów, motywowali do czynnego udziału w wydarzeniach organizowanych w Gminie, edukowali w zakresie prowadzenia gospodarstw domowych, pomagali w załatwianiu spraw urzędowych. OPS prowadził również wypożyczalnię sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego i wspierał aktywność osób starszych w Klubie Seniora.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że okresie poddanym kontroli Ośrodek nie współpracował z zakładami karnymi. Osoby opuszczające zakład karny otrzymywały pomoc pieniężną i niepieniężną, zostały również objęte pracą socjalną i wsparciem w regulowaniu sytuacji po opuszczeniu zakładu karnego, gdy miały problemy w przystosowaniu się do życia na wolności.

Ośrodek w Chojnie w czasie objętym kontrolą współpracował z organizacjami pozarządowymi: w zakresie pomocy żywnościowej z Bankiem Żywności, w organizowaniu wydarzeń lokalnych z kołami gospodyń wiejskich, a także z organizacją Sant Egidio przy organizacji spotkań świątecznych dla osób starszych i samotnych. W ramach POPŻ wydano 251 skierowań w 2022 r. obejmując wsparciem 516 osób. *(akta kontroli str. 235-266)*

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrola wykazała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie, na podstawie art. 108 ustawy o pomocy społecznej, w okresie kontrolowanym zawarł 11 kontraktów socjalnych. Sprawdzone wybraną dokumentację osób, z którymi w okresie objętym kontrolą podpisano kontrakt socjalny w dniu:

1. 9 listopada 2023 r.
 2. 6 października 2022 r.
 3. 5 stycznia 2022 r.
- (akta kontroli str. 267-268)*

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na druku „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania

trudnej sytuacji życiowej. W kontrolowanym okresie nie zawarto kontraktów socjalnych, „Część I B i II B”, określających sposób współpracy w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

W kontrakcie wskazanym w pkt 1 pracownik socjalny nie wskazał daty oceny realizacji działań ustalonych w kontrakcie socjalnym.

Określono cele, które ma osiągnąć osoba podpisująca kontrakt, prowadzono ocenę realizacji kontraktów wraz z analizą jej efektów. W każdym przypadku pracownik socjalny monitorował sytuację osoby, z którą został zawarty kontrakt socjalny.

Nie wniesiono innej uwagi do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 269-280)

VI. Program „Posiłek w szkole i w domu”

Kierownik kontrolowanej jednostki poinformowała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Chojnie udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie Chojna regulowały następujące uchwały:

- Nr IV/22/2018 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019- 2023,
- Nr IV/23/2018 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
- Nr IV/24/2018 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu ośłonowego zakresie dożywiania "Pomoc gminy w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży" na lata 2019-2023,
- Nr LIII/421/2023 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie posiłku lub świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
- Nr LIII/422/2023 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023,
- Nr LIII/423/2023 Rady Miejskiej w Chojnie z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu ośłonowego zakresie dożywiania "Pomoc gminy w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży" na lata 2019-2023.

W 2022 r. programem objęto 136 osób, pomoc w formie posiłku otrzymało 80 osób, w tym 78 dzieci. W 2023 r. do dnia kontroli pomoc w formie posiłku otrzymało 63 osoby, w tym 62 dzieci.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji i nie wydano decyzji administracyjnych, którymi odmówiono pomocy w formie posiłku i świadczenia pieniężnego.

W 2022 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 6,69 zł, a w 2023 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 6,90 zł.

W 2022 r. średnia wysokość zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności wynosiła 357,82 zł, w 2023 r. wynosiła 215,15 zł.

W kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczących się w następujących jednostkach oświatowych:

w 2022 r.:

1. Szkoła Podstawowa nr 1 w Chojnie,
2. Szkoła Podstawowa nr 2 w Chojnie,
3. Szkoła Podstawowa im. Wspólnej Europy, Nawodna 93,
4. Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich, Krzymów 29,
5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Chojnie,
6. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Chojnie,
7. Bajkowe Przedszkole Miejskie w Chojnie,
8. Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie, ul. Broniewskiego 9,
9. Zespół Szkół Samochodowych, ul. Klonowica 14, w Szczecinie,
10. Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii, ul. Świerkowa 7 w Szczecinie,
11. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie.

w 2023 r.

1. Szkoła Podstawowa nr 1 w Chojnie,
2. Szkoła Podstawowa nr 2 w Chojnie,
3. Szkoła Podstawowa im. Wspólnej Europy, Nawodna 93,
4. Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich, Krzymów 29,
5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Chojnie,
6. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Chojnie,
7. Bajkowe Przedszkole Miejskie w Chojnie,
8. Zachodniopomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Szczecinie, ul. Broniewskiego 9,
9. Zespół Szkół Samochodowych, ul. Klonowica 14, w Szczecinie,
10. Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Gryfinie.

Bezpośrednią kontrolę i nadzór nad wydawaniem posiłków sprawowali dyrektorzy szkół (a z ich ramienia np. intendent, kierownicy świetlicy) oraz Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gryfinie. Posiłki wydawane były w naczyniach jednorazowego użytku, a dzieci objęte pomocą w formie posiłku jadły te same posiłki, co pozostałe dzieci. Posiłki były sporządzane zgodnie z tygodniowym jadłospisem przygotowywanym przez realizatora posiłków, przedkładanym dyrektorom szkół.

Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych. W czasie ferii zimowych i letnich oraz przerw świątecznych przyznawane były dodatkowe świadczenia pieniężne. Ponadto, dzieci uczęszczające do gminnych szkół otrzymywały bezpłatnie warzywa, owoce, mleko oraz produkty mleczne.

(akta kontroli str. 281-289)

Sprawdzono losowo wybraną dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

Świadczenie pieniężne

1. OPS.1829.4112.1.2022 z dnia 4 października 2022 r.
2. OPS.R.39.4112.1.2022 z dnia 27 kwietnia 2022 r.
3. OPS.R.1460.4112.1.2022 z dnia 8 lutego 2022 r.
4. OPS.R.2020.4112.1.2022 z dnia 21 stycznia 2022 r.
5. OPS.R.361.4112.2.2022 z dnia 7 grudnia 2022 r.
6. OPS.R.1884.4112.1.2022 z dnia 3 listopada 2022 r.
7. OPS.R.12094.4112.2.2022 z dnia 12 grudnia 2022 r.
8. OPS.R.1554.4112.1.2022 z dnia 2 września 2022 r.
9. OPS.R.1397.4112.2.2022 z dnia 5 listopada 2022 r.
10. OPS.R.161.4112.2.2022 z dnia 17 września 2022 r.

Posiłek

11. OPS.R.405.4112.1.2022 z dnia 8 sierpnia 2022 r.
12. OPS.R.1791.4112.1.2022 z dnia 17 listopada 2022 r.
13. OPS.R.1467.4112.1.2022 z dnia 22 sierpnia 2022 r.
14. OPS.R.97.4112.1.2022 z dnia 5 stycznia 2022 r.

(akta kontroli str. 290-294 oraz 302-303)

Poddana kontroli dokumentacja w sprawach nr 1-10 nie zawierała dat wpływu wniosków do Ośrodka – pouczono kierownika Ośrodka o konieczności datowania wpływu wniosków do Ośrodka. Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności posiłku poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 § 1 k.p.a. Decyzje administracyjne wskazywały okres obowiązywania świadczeń oraz terminy wypłat w przypadku świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Zrealizowane decyzje były prawomocne, po wcześniejszym złożeniu oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do odwołania. Oświadczenia znajdowały się w aktach kontrolowanych spraw.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

W kontrolowanym przypadku nr 1 dotyczącym przyznania świadczenia na zakup żywności stwierdzono, że klient we wniosku o pomoc zwrócił się także o pomoc na zakup opału. Nie odniesiono się do prośby dotyczącej przyznania środków na zakup opału. Postępowanie administracyjne zakończyło się wydaniem decyzji administracyjnej w sprawie przyznania zasiłku okresowego. Pracownik socjalny w części D wywiadu środowiskowego zapisał, że planowany zakup opału zostanie zrealizowany w ramach zasiłku okresowego. W trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego osoba ubiegająca się o pomoc nie została poinformowana o dostępnych formach pomocy, przez co nie został zrealizowany przez pracownika socjalnego obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o

pomocy społecznej. Przy przyznawaniu pomocy należy uwzględnić zgłaszane potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy, jeżeli odpowiadają one celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 295-301)

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami.¹

Przyczyną nieprawidłowości i uchybień był niewystarczający nadzór Kierownika Ośrodka nad wykonywaniem zadań. Skutkowało to m.in. niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa przy przyznawaniu świadczeń z pomocy społecznej, a także bezpośrednim wpływem na zakres przyznawanej klientowi pomocy.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Chojnie, przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, odbyła się w dniach 28-30 listopada 2017 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie. Nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 1/2023.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 20 grudnia 2024 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Chojna, 30 grudnia 2024 r.

Kierownik jednostki kontrolowanej:

Agnieszka Horwat-Makowska, Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Chojnie

¹ Przyjęto 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna.

Kontrolujący:

(-) Anna Karska – inspektor wojewódzki

(-) Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki

Właściwe podpisy na oryginale